

1 Postoji li u državi članici zakonski uređen bračnoimovinski režim? Što je njime predviđeno?

Vlasnik imovine stečene tijekom trajanja braka i način podjele te imovine nakon prestanka braka uvijek se utvrđuju na temelju posebnog imovinskog režima u okviru obiteljskog prava. Učinci braka na imovinska prava uređeni su propisima o režimima bračne stečevine u njemačkom Građanskom zakoniku (*Bürgerliches Gesetzbuch – BGB*). U Građanskom zakoniku priznaju se sljedeći imovinski režimi: zajednica bračne imovine (*Zugewinnngemeinschaft*), odvajanje imovine (*Gütertrennung*) i „neobvezna zajednica bračne imovine“ (*Wahl-Zugewinnngemeinschaft*).

2 Na koji način bračni drugovi mogu urediti svoj bračnoimovinski režim? Koji su formalni zahtjevi u tom slučaju?

Ako se bračni par ne dogovori drukčije u okviru bračnog ugovora ovjerenog kod javnog bilježnika, primjenjuje se zajednica bračne imovine. Zajednica bračne imovine podrazumijeva odvajanje imovine tijekom trajanja braka i izjednačavanje imovine stečene tijekom trajanja braka nakon prestanka imovinskog režima. Suprotno tomu, kad je riječ o režimu odvajanja imovine, bračni drugovi o njemu se moraju dogovoriti putem ugovora ovjerenog kod javnog bilježnika. Odvajanje imovine znači potpuno odvajanje vlastite imovine svakog bračnog druga, pri čemu se po prestanku braka ne vrši izjednačavanje bračne imovine. Svaki bračni drug zadržava vlasništvo nad imovinom koju je stekao prije i tijekom braka. Do odvajanja imovine može doći i bez izričitog ugovora između bračnih drugova, na primjer ako se imovinski režim opozove ili isključi bračnim ugovorom, a da se istodobno ne dogovori drugi imovinski režim. Zajednicu imovine bračni drugovi isto tako moraju dogovoriti putem ugovora ovjerenog kod javnog bilježnika. Kad je riječ o zajednici imovine, imovina stečena prije sklapanja braka i imovina stečena tijekom trajanja braka obično postaju zajednička imovina para (*Gesamtgut* – imovina u zajedničkom vlasništvu). Osim toga, bračni drugovi mogu imati vlastitu odvojenu imovinu (*Sondergut*), koja ne čini dio zajedničke bračne stečevine. Te se stavke ne mogu prenijeti pravnim poslovima, na primjer nepljenjive tražbine ili udio u partnerstvu. Konačno, svaki bračni drug može zadržati određene stavke kao odvojenu imovinu. Bračni drugovi mogu uspostaviti i poseban oblik zajednice imovine, odnosno zajednicu stečene imovine (*Errungenschaftsgemeinschaft*). U tu svrhu u bračnom ugovoru moraju izjaviti da će se sva imovina stečena prije braka smatrati zadržanom imovinom.

Neobvezna zajednica bračne imovine francusko-njemački je imovinski režim koji je namijenjen izbjegavanju mogućih problema u pravnim odnosima između francuskog i njemačkog državljanina zbog razlika u režimima bračne stečevine. Ako se bračni drugovi odluče za tu vrstu imovinskog režima, njihova će imovina ostati odvojena i tijekom trajanja braka, kao u slučaju njemačkog režima zajednice bračne imovine. Tek se po prestanku imovinskog režima povećanje vrijednosti imovine para dijeli između bračnih drugova. Unatoč sličnosti u sadržaju s njemačkom zajednicom bračne imovine, neobvezna zajednica bračne imovine ima niz posebnosti koje se temelje na uređenju u Francuskoj. Na primjer, naknada štete za pretrpljenu bol i patnju i bilo kakva nasumična povećanja vrijednosti nekretnina (npr. podjela građevinskog zemljišta na zone) ne uzimaju se u obzir pri izjednačavanju bračne imovine.

3 Postoje li ograničenja slobode uređenja bračnoimovinskog režima?

Ako bračni drugovi smatraju da zakonski imovinski režim – zajednica bračne imovine – nije pogodan za njihov brak, mogu sklopiti bračni ugovor ovjeren kod javnog bilježnika. U ugovoru mogu dogovoriti odvajanje imovine ili zajednice imovine, ili pak mogu unijeti odredbe koje se razlikuju od zakonskih odredbi u okviru određenog imovinskog režima. Ugovorom se mogu utvrditi i odredbe o izravanju mirovinskih prava ili o uzdržavanju.

Međutim, pri sklapanju bračnog ugovora treba voditi računa o tome da su uključene odredbe doista učinkovite. Na primjer, ako se u bračnom ugovoru jednostrano stavlja jednog bračnog druga u nepovoljan položaj te su prisutne i neke druge okolnosti, ugovor se može smatrati protivnim prihvaćenim moralnim načelima i stoga ništavnim. U tom se slučaju i dalje primjenjuju zakonski propisi koji su teoretski isključeni bračnim ugovorom. Sudska praksa u tom području vrlo je raznolika. O tome jesu li ugovorne odredbe doista protivne prihvaćenim moralnim načelima i samim time ništavne ili ih je potrebno prilagoditi u konačnici se može odlučiti samo na pojedinačnoj osnovi.

4 Koji su pravni učinci razvoda, rastave ili poništaja braka na bračnu stečevinu?

U okviru zakonskog imovinskog režima – zajednice bračne imovine – do izjednačavanja bračne imovine dolazi ako je imovinski režim prestao (npr. uslijed smrti jednog bračnog druga, razvoda ili sklapanja sporazuma o drukčijem imovinskom režimu). Izjednačavanje bračne imovine znači da bračni drug koji je tijekom trajanja braka stekao više imovine od drugog bračnog druga mora potonjem nadoknaditi polovinu razlike u bračnoj imovini u obliku novčane naknade. U okviru režima zajednice imovine zajednička se imovina dijeli u slučaju razvoda, nakon namirenja svih obveza. Svaki bračni drug u pravilu ima pravo na polovinu preostalog dijela. S druge strane, ako su bračni drugovi dogovorili odvajanje imovine, izjednačavanje se ne provodi nakon prestanka režima bračne stečevine jer je imovina bračnih drugova u cijelosti odvojena.

Pravo na uzdržavanje ne ovisi o režimu bračne stečevine. Ako bračni drugovi žive odvojeno, a nisu se razveli, bračni drug koji nema dovoljno sredstava za život obično ima pravo na uzdržavanje od bračnog druga u boljem ekonomskom položaju. Pravo na uzdržavanje postoji isključivo dok razvod ne stupi na snagu. Međutim, nakon razvoda bračni drug koji nema dovoljno sredstava za život u određenim okolnostima može zahtijevati uzdržavanje nakon okončanja braka. Zakonom se priznaju sljedeća prava na uzdržavanje: uzdržavanje za skrb o djeci, uzdržavanje zbog starosti, bolesti ili nemoći, uzdržavanje zbog nezaposlenosti, dodatno uzdržavanje, uzdržavanje tijekom obrazovanja, daljnjeg osposobljavanja i prekvalifikacije te uzdržavanje zbog razloga pravičnosti. Ako postoji osnova za poništaj braka, u pojedinim slučajevima čak i nakon poništaja mogu postojati prava na naknadu i uzdržavanje.

5 Koje su posljedice smrti jednog od bračnih drugova na bračnoimovinski režim?

Kad je riječ o zajednici bračne imovine, bračna se imovina nakon smrti jednog bračnog druga dijeli paušalnim uvećanjem zakonskog udjela nasljedstva za jednu četvrtinu (*gesetzlicher Erbteil*), neovisno o tome je li preminuli bračni drug doista stekao neku imovinu tijekom trajanja braka. Ako nadživjeli bračni drug nije nasljednik ili odbije nasljedstvo, može zahtijevati izjednačavanje stvarno stečene imovine i tražiti nužni dio (*kleiner Pflichtteil*). Nužni dio izračunava se na temelju zakonskog dijela nasljedstva, pri čemu se paušalna četvrtina bračne imovine ne uzima u obzir.

Ako su bračni drugovi dogovorili odvajanje imovine, po prestanku braka ne vrši se paušalno izjednačavanje bračne imovine. Primjenjuje se općenito važeći pravni redoslijed nasljeđivanja.

U okviru režima zajednice imovine ostavina obuhvaća polovinu zajedničke imovine, zadržane imovine i odvojene imovine preminule osobe. Dio nasljedstva nadživjelog bračnog druga utvrđuje se u skladu s općim odredbama.

6 Koje je tijelo nadležno za odlučivanje u predmetu koji se odnosi na bračnoimovinski režim?

Obiteljski sud nadležan je za imovinskopravna pitanja, tj. za postupke koji se odnose na zahtjeve na temelju bračnoimovinskog prava, a posebno na izjednačavanje bračne imovine bračnih drugova.

7 Koji su učinci bračnoimovinskog režima na pravne odnose između bračnog druga i treće osobe?

Osoba u braku obično je odgovorna samo za svoje vlastite dugove i to samo svojom vlastitom imovinom. To isključuje radnje za razumno pokrivanje svakodnevnih potreba obitelji.

Međutim, kad je riječ o zajednici bračne imovine, postoje iznimke od načela u skladu s kojim bračni drug može slobodno raspolagati vlastitom imovinom. Ako jedan od bračnih drugova želi raspolagati cjelokupnom ili gotovo cjelokupnom vlastitom imovinom (prodati je, pokloniti itd.), potreban mu je pristanak drugog bračnog druga. Isto se primjenjuje ako osoba u braku želi raspolagati predmetima koji su u njezinu isključivom vlasništvu, ali čine dio kućanstva bračnog para. S druge strane, kad je riječ o režimu odvojene imovine, svaki bračni drug može slobodno raspolagati čitavom svojom imovinom i nije mu potreban pristanak drugog bračnog druga za raspolaganje predmetima koji čine dio kućanstva.

Ako su bračni drugovi dogovorili režim zajednice imovine, oni u pravilu zajednički upravljaju zajedničkom imovinom, osim ako se bračnim ugovorom upravljanje dodijeli jednom bračnom drugu. Zajedničkom imovinom moguće je odgovarati za obvezu koja proizlazi iz pravnog posla koji je bračni drug sklopio tijekom trajanja zajednice imovine samo ako je drugi bračni drug pristao na taj pravni posao ili ako pravni posao proizvodi učinke u odnosu na zajedničko vlasništvo čak i bez pristanka drugog bračnog druga.

8 Kratak opis postupka podjele bračne stečevine u državi članici, uključujući raspodjelu, distribuciju i likvidaciju.

Obiteljski dom i kućanski predmeti mogu se dijeliti dok bračni drugovi žive odvojeno ili nakon razvoda. Ako je do suvlasništva došlo na drugi način ili ako bračni drugovi ne mogu postići dogovor, predmet se stavlja na dražbu i prihod se dijeli.

9 Koji je postupak registracije nepokretne imovine i koji su dokumenti ili informacije potrebni?

Ako se bračni drugovi odluče za zajednicu imovine kao režim bračne stečevine, obvezni su položiti bračni ugovor ovjeren kod javnog bilježnika u zemljišne knjige te predati zahtjev za izmjenu unosa u zemljišnim knjigama. U svim ostalim slučajevima, tj. ako se bračni drugovi ne odluče za zajednicu imovine kao režim bračne stečevine, u zemljišne knjige nije potrebno unositi izmjene.

Posljednji put ažurirano: 02/11/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevođe je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.